

Innst. S. nr. 30

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument nr. 8:116 (2002-2003)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Rune J. Skjælaaen, Jorunn Ringstad og Hans Seierstad om å styrke lærlingenes rettigheter

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag med endringer i opplæringsloven som sikrer lærlinger de samme rettigheter mht. skyss og mulighet til etablering og deltagelse i demokratiske sammenslutninger som elever i videregående skole. Regjeringen bes videre vurdere tiltak for kvalitetssikring av veiledere, instruktører/faglige ledere og godkjente opplæringsbedrifter, samt bedre muligheten til utenlandsopphold."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Ine Marie Eriksen, Jan Olav Olsen, Raymond Robertsen og Søren Fredrik Voie, fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Ottar Kaldhol og Eva M. Nielsen, fra Fremskrittspartiet, Ursula Evje og Arne Sortevik, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og lederen Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Arne Lyngstad og Elsa Skarbøvik, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, fra Venstre, Ola Elvestuen, og representanten Jan Simonsen, viser til dokumentet og deler forslagsstillernes oppfatning av at lærlinger, så langt det er mulig, bør ha samme rettigheter som elever i videregående skole, at det må stilles kvalitetskrav til instruktører/veiledere, faglige ledere og opplæringsbedrifter, samt at lærlinger må ha mulighet til å ta sin læretid, eller deler av sin læretid, i utlandet.

Skyss

Komiteen vil vise til at skyssansvaret ligger hos fylkeskommunen. Elever i videregående skoler har rett til gratis skyss dersom de bor mer enn 6 km fra den skolen hvor de går, uavhengig av om det er en offentlig eller en frittstående skole. Lærlinger har ikke denne retten. Det begrunnes hovedsakelig med at lærlinger får en viss lønn i læretida, samt at lærlingene er spredt med én eller svært få i samme bedrift. Komiteen vil peke på at et skyssansvar for lærlinger vil bli mer kostbart og mer komplisert å organisere enn for elever.

Komiteen vil imidlertid peke på at flere fylkeskommuner har innført rabattordninger ved transport for ungdom. Også lærlinger kommer innenfor denne ordningen så sant de er i aldersgruppen 16-19 år. Komiteen viser til at flere fylkeskommuner har søkt om og fått anledning til å erstatte retten til gratis skyss for elever med slike rabattkort.

Komiteen er kjent med at mange av landets lærlinger utdanner seg under stramme økonomiske vilkår, og ser positivt på at lærlinger kommer inn under rabattordninger ved transport av ungdom.

Komiteen mener at det kan være behov for en gjennomgang av skyssordningen, for å undersøke om den er organisert i forhold til elevenes skolehverdag. Komiteen viser til at skoledagene er ulikt organisert med fritimer og fleksitid og ansvar for egen læring.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil påpeke at lærlinger i dag ikke har de samme rettigheter som andre elever i videregående utdanning når det gjelder skyss.

Dette medlem vil videre vise til at de eksisterende rabattordninger for ungdom er ulike fylkene imellom og således ikke kan erstatte en rett til gratis eller billigere skyss for lærlinger. Dette medlem mener at man bør kunne vurdere gratis skyss for lærlinger som bor mer enn 6 km fra bedriften det første året de er i lære ettersom kompensasjonen lærlingene da får er lav.

Mulighet til medbestemmelse og rett til å organisere seg

Komiteen vil, i likhet med departementet i brev til komiteen datert 3. oktober 2003, understreke de fylkeskommunale yrkesopplæringsnemndenes overordnede ansvar for å påse at lærlingene er i en god opplæringsituasjon.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, understreker at lærlingene, som arbeidstakere, har de samme rettighetene som øvrige ansatte i bedriften. Disse rettighetene omfatter også retten til å organisere seg. Flere av arbeidstakerorganisasjonene og Elevorganisasjonen ønsker å trekke lærlinger aktivt med. Flertallet vil vise til at Elevorganisasjonen uttaler at den er en interesseorganisasjon for elever og lærlinger innen videregående opplæring i Norge.

Krav til opplæring av instruktører/veiledere og faglige ledere

Komiteen vil understreke nødvendigheten av at lærlingene får instruktører og faglige ledere med god kompetanse, og at det skjer en kontinuerlig kvalitets sikring av lærebedriftene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, er enig med forslagsstillerne i viktigheten av at faglige ledere og veiledere for ungdom under utdanning har høy kvalitet. Flertallet vil peke på at det er fylkeskommunene ved sine yrkesopplæringsnemnder som har ansvaret for å godkjenne opplæringsbedrifter. I dette ligger også ansvar for og tilsyn med kvaliteten hos veileder, instruktører og faglige ledere i bedrifter som er godkjente som opplæringsbedrifter. Dette, samt at det de fleste steder er et utstrakt samarbeid mellom skolene og den enkelte lærebedrift, bør, etter flertallets mening, sikre at lærlingene får det tilsyn, den veiledning og den opplæring som læreplanene forutsetter. Flertallet vil også vise til at de enkelte fylkeskommuner driver etter- og videreutdanning av instruktører.

Kvalitetssikring av opplæringsbedrifter

Komiteen viser til at fylkeskommunene, med hjemmel i gjeldende bestemmelser, bør ha en systematisk kvalitetssikring av den oppfølging og veiledning som skjer i den enkelte bedrift. Komiteen viser til at fylkeskommunen kan trekke tilbake godkjenning av lærebedrifter som gir mangelfull opplæring eller bryter sine forpliktelser som opplæringsbedrift. Komiteen vil videre vise til at de fleste bedrifter, i større grad enn videregående skoler, har gode kvalitetssikringsrutiner.

Mulighet for læretid i utlandet

Komiteen viser til at dagens regelverk åpner for at hele eller deler av læretida kan gjennomføres i utlandet. Forutsetningen er at yrkesopplæringsnemnda fin-

ner det forsvarlig å godkjenne en utenlandsk bedrift som lærebedrift. Komiteen viser til de muligheter til utveksling som finnes gjennom EUs utdanningsprogrammer, ordningen som er etablert mellom Norge og søkerlandene til EU i prosjektet "LinkingUp", samt den gjensidige utvekslingsavtale som er inngått mellom Norge og Tyskland. Komiteen er også kjent med at det arbeides med å få til nye forsøksordninger med sikte på ytterligere stimulering til opphold i utlandet for personer på yrkesfaglige retninger innen videregående opplæring. Komiteen vil peke på at det kan være vanskelig å få godkjent utenlandsk fagutdanning i Norge, og at dette kan vanskeliggjøre utveksling av personer på yrkesfaglige retninger. Komiteen ber Regjeringen ta de nødvendige initiativ for lettere å få godkjent fagutdanning på tvers av landegrensene.

Konklusjon

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, mener at de gode intensjoner i forslaget fra stortingsrepresentantene Rune J. Skjælaaen, Jorunn Ringstad og Hans Seierstad er ivare tatt eller kan ivaretas innenfor gjeldende regelverk. Flertallet ser det som svært viktig at disse punktene blir ivare tatt på tilfredsstillende måte også i fremtiden og ber Regjeringen følge utviklingen nøye.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener lærlingenes rettigheter ikke er tilstrekkelig ivare tatt i opplæringsloven. Dette medlem mener lærlinger skal sikres de samme rettigheter med henhold til skyss og mulighet til etablering og deltagelse i demokratiske sammenslutninger som elever i den videregående skole og fremmer derfor forslaget i dokumentet.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Senterpartiet:

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag med endringer i opplæringsloven som sikrer lærlinger de samme rettigheter mht. skyss og mulighet til etablering og deltagelse i demokratiske sammenslutninger som elever i videregående skole. Regjeringen bes videre vurdere tiltak for kvalitetssikring av veileder, instruktører/faglige ledere og godkjente opplæringsbedrifter, samt bedre muligheten til utenlandsopphold.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:116 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Rune J. Skjælaaen, Jorunn Ringstad og Hans Seierstad om å styrke lærlingenes rettigheter - vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 6. november 2003

Rolf Reikvam
leder

Jan Olav Olsen
ordfører